

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.10.2003, sp. zn. 29 Odo 296/2003, ECLI:CZ:NS:2003:29.ODO.296.2003.1

Číslo: 41/2004

Právní věta: Je-li žaloba zjevně bezdůvodná, neodůvodňuje povaha věci ani okolnosti případu, aby žalovaný byl vyzván k vyjádření podle ustanovení § 114b o. s. ř.; o takové žalobě nelze rozhodnout rozsudkem pro uznání podle § 153a odst. 3 o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.10.2003

Spisová značka: 29 Odo 296/2003

Číslo rozhodnutí: 41

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy: § 153a odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Napadeným rozsudkem ze dne 2. 10. 2002 potvrdil K r a j s k ý s o u d v H r a d c i K r á l o v é rozsudek O k r e s n í h o s o u d u v H r a d c i K r á l o v é ze dne 22. 5. 2002, kterým tento soud uložil rozsudkem pro uznání žalovanému zaplatit žalobci 34 209 Kč s 21% úrokem z prodlení od 22. 12. 1999 do zaplacení, jako „vypořádací podíl“ v družstvu.

Soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku uvedl, že podle § 153a odst. 3 o. s. ř. rozhodne soud rozsudkem pro uznání také tehdy, má-li se za to, že žalovaný nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznal (§ 114b odst. 5 o. s. ř.). Soud prvního stupně vyzval žalovaného, aby se písemně vyjádřil ve lhůtě 10 dnů k obsahu žaloby. Výzva byla žalovanému doručena 1. 3. 2002. Žalovaný výzvu ignoroval. Proto mu soud usnesením ze dne 20. 3. 2002 uložil, aby se ve lhůtě 30 dnů, počínající dnem doručení usnesení, ve věci písemně vyjádřil a aby v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuznává, ve vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označil důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud zároveň žalovaného poučil, že jestliže se bez vážného důvodu k výzvě soudu včas nevyjádří a ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznává (§ 114b odst. 5 o. s. ř.).

Usnesení s výzvou k vyjádření bylo žalovanému doručeno 2. 4. 2002. Žalovaný se ve stanovené lhůtě nevyjádřil ani nesdělil soudu, jaké vážné důvody mu v tom brání. Soud proto, aniž nařizoval jednání, rozhodl ve věci rozsudkem pro uznání.

V odůvodnění svého rozsudku odvolací soud uvedl, že se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně. K odvolacím námitkám žalovaného uzavřel, že žalovaný byl v usnesení, kterým mu soud uložil vyjádřit se k žalobě, řádně poučen o důsledcích nesplnění výzvy. Z dikce ustanovení § 114b odst. 5 o. s. ř. vyplývá, že lhůta pro vyjádření k žalobě je lhůtou propadnou. K vyjádření podanému po této lhůtě proto není možno přihlídnout. Okolnost, že žalovanému bránil ve vyjádření vážný důvod, je způsobitelným odvolacím důvodem pouze tehdy, jestliže žalovaný tento důvod ve stanovené lhůtě soudu sdělil. K tomu však v projednávané věci nedošlo. Vyjádření se k žalobě, stejně jako oznámení vážného důvodu bránícího ve vyjádření, je možno učinit podáním podle § 42 odst. 1 o. s. ř. Přitom žalovanému jistě nic nebránilo v tom, aby soudu v běžící lhůtě oznámil (např. telegraficky) existenci překážky bránící mu ve vyjádření.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázal na ustanovení § 237 odst. 3 písm. c) o. s. ř. a namítá nesprávné právní posouzení splnění podmínek pro vydání rozsudku pro uznání.

Dovolatel především tvrdí, že nemohl podat ve stanovené lhůtě vyjádření, neboť jeho právní zástupkyně pečovala mimo město o svoji nemocnou matku.

Dovolatel dále namítá, že odvolací soud rozhodl v rozporu s předpisy, které upravují žalovaný nárok. Žalobce požaduje úhradu vypořádacího podílu ve smyslu ustanovení § 233 obch. zák., přičemž se v žalobě uvádí, že se nestal členem žalovaného po transformaci. Podle obchodního zákoníku však vypořádací podíl přísluší pouze osobám, které se staly členy transformovaného družstva. Základ žalobního návrhu tedy není opodstatněný, a proto se nemohla uplatnit fikce podle § 114b odst. 5 o. s. ř., když toto ustanovení hovoří o nároku, což znamená, že nárok musí existovat. Dovolatel přitom uvádí v žalobě nepravdivá skutková tvrzení, neboť jeho členství v žalovaném družstvu skončilo až v roce 1995, a proto uplyne sedmiletá lhůta k vyplacení vypořádacího podílu až v roce 2003.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam. Přitom otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, řeší dovolací soud jako otázku předběžnou. Teprve kladným závěrem dovolacího soudu se stává dovolání přípustným.

Dovolání tedy může být - ve smyslu citovaného ustanovení - přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právní otázky (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu.

O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam, se jedná zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Za otázku zásadního právního významu považuje dovolací soud otázku, zda je možno vydat rozsudek pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 o. s. ř. v případě, že je žaloba zjevně nedůvodná.

K uvedené právní otázce dovolací soud uzavřel, že jestliže je žaloba zjevně nedůvodná, tj. jestliže

žalovaný nárok zjevně nemohl vzniknout, neodůvodňuje povaha věci ani okolnosti případu vydání rozsudku pro uznání. Jinak řečeno, soud nevydá rozsudek pro uznání, jestliže by žalobě nebylo možné vyhovět, ani kdyby byla prokázána všechna žalobní tvrzení (základem pro vydání rozsudku pro uznání mohou být jen taková žalobní tvrzení, která vedou k závěru, že podle nich lze výrokem rozsudku přiznat právě to plnění, kterého se žalobce v žalobě domáhá), (shodně srov. v právní teorii např. Bureš, J.- Drápal, L.- Krčmář, Z.- Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. I. díl., 6. vydání, Praha, C. H. Beck 2003, bod 8. poznámek, str. 581).

V projednávané věci se žalobce v žalobě domáhal zaplacení vypořádacího podílu v družstvu podle § 233 odst. 4 obch. zák. ve výši 34 209 Kč s 21% úrokem z prodlení od 22. 12. 1999 do zaplacení. Tvrdil, že se nestal členem žalovaného družstva a že stanovy tohoto družstva určují, že nárok na vypořádací podíl je splatný do sedmi let od účetní závěrky. Toto jeho tvrzení však není tvrzením, ze kterého by bylo možno dovodit nárok na vyplacení vypořádacího podílu. Podle ustanovení § 233 odst. 1 obch. zák. má nárok na vypořádací podíl při zániku členství za trvání družstva dosavadní člen družstva. Jestliže se žalobce, jak tvrdí v žalobě, členem družstva nestal, nemohl mu ani vzniknout nárok na vypořádací podíl. Jeho žaloba je tedy zjevně nedůvodná a soud prvního stupně pochybil, jestliže postupoval podle ustanovení § 114b odst. 5 o. s. ř. Osobám, které se po transformaci družstva (jež proběhla podle zákona č. 42/1992 Sb.) ve znění pozdějších předpisů již nestaly členy transformovaného družstva, přiznává zákon nárok na vypořádání majetkového podílu, nikoli podílu vypořádacího (srov. k tomu zejména § 13 posledně citovaného zákona).

Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i rozsudek soudu prvního stupně podle § 243b odst. 2, věty za středníkem, a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.